

ਯਾਜਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ (ਚੱਲਦਾ)

ਦੋ ਅਧਿਆਇਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (22:1, 2, 17, 18; ਵੇਖੋ 21:1)। ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਯਾਜਕਾਈ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਖਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਦੋ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਯਾਜਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਨਿਯਮ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਪ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ‘‘ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ’’ ਆਖਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਨੌਂ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ (22:2, 3, 8, 9, 16, 30, 31, 32, 33)। ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ ਹੋਵੇ (22:2, 32)। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਪਾਪ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਾ ਸੀ (22:9)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯਹੋਵਾਹ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਭੇਟਾਂ’’ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (22:15, 16)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦਾ ਪਾਠਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਵੇਰਵਾ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਲਈ ਉਹ ਅਹਿਮ ਸੀ! ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਨਾ ਤਾਂ ਯਾਜਕ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ (22:1-16)

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇਗਾ।¹ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਪੈਰ੍ਹੇ (22:1-16) ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਵੱਲੋਂ ਖਾਧਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਰਸਮੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ (22:1-9)

¹ਨਾਲੇ ਯਹੋਵਾਹ ਮੁਸਾ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ²ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖ, ਜੋ ਓਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ ਕਰਨ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ ³ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਆਖ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਜੋ ਇਸਰਾਏਲੀ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੋਕੇ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮੇਰੇ ਅੱਗੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ ⁴ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਕੋਹੜਾ ਹੋਵੇ ਜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਹ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਜਦ ਤੀਕੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਨੂੰ ਜੋ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੈ ਜਾ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੀ ਬਿੰਦ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲੇ, ਛੋਹੇ ⁵ਜਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਘਿਸਰਨ ਵਾਲੀ ਵਸਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਛੋਹੇ ਜਾ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾਈ ਲੱਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਹੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਵੇ ⁶ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਏਹੋ ਜਿਹੀ ਵਸਤ ਨੂੰ ਛੋਹੇ ਸੋ ਸੰਧਿਆ ਤੋੜੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਵੇ ⁷ਜਾਂ ਸੂਰਜ ਆਥਵੇਂ ਤਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫੇਰ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਖਾਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਭੋਜਨ ਜੋ ਹੈ ⁸ਉਹ ਜੋ ਆਪੇ ਮਰ ਜਾਵੇ, ਜਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਪਾੜਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਮਲੀਨ ਹੋਕੇ ਨਾ ਖਾਵੇ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ ⁹ਸੋ ਓਹ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗਿਲਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਪਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੰਮੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਓਹ ਮਰ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ।

ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅਰੰਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਾਜਕ ਦੀ ਰਸਮੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 1, 2. ਲਿਖਤ ਦਾ ਅਰੰਭ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਨਿਯਮ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ: ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਅੱਗੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵ ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣੇ ਸਨ।

ਫਿਰ ਵਚਨ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖੁਦਾ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਲੋੜ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋਣਾ ਸਿੱਖ ਸਕਣ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਸਨ।

ਬਹੁਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਵੇਂ NASB ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਚੌਕਸ ਹੋਣ’’² ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਪਰ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਬਦ *nazar* (ਨਾਜ਼ਰ) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਅਨੁਵਾਦ ਤੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ NJB ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ‘‘ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਭੇਟਾਂ ਨਾਲ ਅੱਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।’’ ਆਰ. ਲੇਅਰਡ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ,

ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ’’ [NIV] ‘‘ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਡ ਕਰਨ’’ (KJV) ਜਾਂ ‘‘ਦੂਰ ਰੱਖਣ’’ (RSV) ਨਾਲੋਂ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ (*nāzar*, ਨਾਜ਼ਰ) ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ‘‘ਨਜ਼ੀਰੀ’’ ਸ਼ਬਦ ਨਿੱਕਲਿਆ ਹੈ। ਨਜ਼ੀਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ‘‘Nezer ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਅਰਥ ‘‘ਅੱਡ ਕੀਤਾ’’ ਅਤੇ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ’’ ਹੈ। ਵਿਲੀਅਮ ਹੋਲਾਡੇਅ ... ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਸਰਗ ‘‘*min*’’ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ।’’

ਦੋਹਰਾ ਅਰਥ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਨਜ਼ੀਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੀਦਗੀ ਤੋਂ ਅੱਡ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਆਇਤ 2 ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਜਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿਉਂ

ਜੇ ਇਹੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਅਗਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਾਜਕ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਸੁੱਧਤਾ ਹੋਣ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਅਟੁੱਟ ਰੱਖਣਾ ਸੀ।³

ਯਾਜਕਾਂ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ‘‘ਅੱਡ ਕਰਨਾ’’ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ‘‘ਨਿਰਾਦਰ’’ (*chahal*, ਚਲਲ) ਦਾ ਅਰਥ ਪਵਿੱਤਰ ਦੀ ਬਜਾਇ ਆਮ ਜਾਂ ਸਧਾਰਣ ਵਾਂਗ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ। ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਆਮ ਜਾਂ ਸਧਾਰਣ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਯਾਜਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ।

ਆਇਤ 3. ਇਹ ਆਇਤ ਅਗਲੀਆਂ ਛੇ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤਰਤੀਬ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਸੰਤਾਨ (ਮੂਲ ਵਿਚ ‘‘ਅੰਸ਼’’) ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਸਨ। ਨਿਯਮ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਜਕ ਜਿਹੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਵੇ⁴ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਲਈ ਉਹਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ। ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਦਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਯਾਜਕ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਛੇਕਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ‘‘ਛੇਕਿਆ’’ ਜਾਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ।⁵

ਭਾਸ਼ਾ ਐਨੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਅਸੁੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭੇਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਗਲੀਆਂ ਕੁਝ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਵਚਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਯਾਜਕਾਂ ਇਹ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਾਧਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ। ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਖਾਣਾ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਖਾਣੇ ਵਾਂਗ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਖਾਣਾ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 4-7. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਜਕ⁶ ਨੇ ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਅਸੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੋਹੜਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਹ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਬਿੰਦ ਉਸ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਅਸੁੱਧ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ (ਯਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਘਿਸਰਨ ਵਾਲੀ ਵਸਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਛੋਹੇ ਯਾ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ) ਛੂਹੇ (22:4, 5)⁷

ਜੇ ਯਾਜਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਣ ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ (ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਣ) ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਭੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਫੇਰ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸੁੱਧ ਹੋਣ ਲਈ ਉਹਦੇ ਲਈ ਸੰਧਿਆ ਤੋੜੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (22:6)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੇ ਢਲਣ ਤੇ ਸੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਫੇਰ ਤੋਂ

ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ, ਲਈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਭੋਜਨ ਸਨ।¹⁸ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਯਾਜਕਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (22: 7)।

ਆਇਤ 8. ਲਿਖਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਯਾਜਕ ਨੇ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਹਦੇ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਖਾਵੇ (ਵੇਖੋ 17: 15, 16)। ਉਹ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਜਾਨਵਰ ਖਾਣੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਟੇ ਗਏ ਸਨ।

ਆਇਤ 9. ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦਲੇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਤਾੜਨਾ (ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਜੋੜੇ) ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: (1) ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ ਪਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। (2) ਜੇ ਉਹ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਕੇ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬੋਲਚਾਲ ਦੇ ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ।

ਯਾਜਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ (22: 10-16)

¹⁰ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਨਾ ਖਾਵੇ, ਜਾਜਕ ਦੇ ਕੋਲ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰਹੇ ਯਾ ਕੋਈ ਨੌਕਰ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਤੋਂ ਨਾ ਖਾਏ ¹¹ਪਰ ਜੇ ਕਦੀ ਜਾਜਕ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਕੜ ਨਾਲ ਮੁੱਲ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਖਾਏ ਅਤੇ ਉਹ ਭੀ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆਂ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਖਾਣ ¹²ਜੇ ਜਾਜਕ ਦੀ ਧੀ ਕਿਸੇ ਓਪਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਤੋਂ ਨਾ ਖਾਵੇ ¹³ਪਰ ਜੇ ਜਾਜਕ ਦੀ ਧੀ ਰੰਡੀ ਯਾ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਯਾ ਔਂਤਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਆਵੇ, ਅੱਗੇ ਵਾਕਰ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਖਾਵੇ, ਪਰ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾ ਖਾਵੇ। ¹⁴ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅਣਜਾਣਤਾ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਤੋਂ ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਰਲਾ ਕੇ ਜਾਜਕ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਦੇ ਦੇਵੇ ¹⁵ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਭੇਟਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ¹⁶ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਖਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਚੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਚੁਕਾਉਣ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ।

ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਯਾਜਕ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਖਾਣ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਆਇਤ 10. ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤ ਤੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ “ਓਪਰਾ” ਦੇ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*zar, ਜ਼ਾਰ*) ਦਾ

ਮੂਲ ਅਰਥ ‘ਪਰਦੇਸੀ’ ਹੈ; ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਯਾਜਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਯਾਜਕ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹੇ (ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ) ਅਤੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰ (ਜਿਹੜਾ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਯਾਜਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ)। ਇਹ ਲੋਕ ਯਾਜਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਜਗਵੇਦੀ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਭੋਜਨ ਦੇ ਖਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਆਇਤ 11. ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਯਾਜਕ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਣੀ⁹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਭੋਜਨ ਭਾਵ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਯਾਜਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 12, 13. ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਯਾਜਕ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਮਾਮਲਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਯਾਜਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਯਾਜਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਯਾਜਕ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਾ ਸਕਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖਾ ਸਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਾਜਕ ਦੀ ਧੀ ਫਰਕ ਸੀ। ਉਹ ਦਾ ਜਨਮ ਤਾਂ ਯਾਜਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਆਹੀ ਜਾਣ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ? ਭਲਾ ਉਹਨੂੰ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਦੀ ਫਿਰ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ?

ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇਹ ਜਵਾਬ ਹੈ: (1) ਯਾਜਕ ਦੀ ਧੀ ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਅਣਵਿਆਹੀ ਰਹੇ, ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਉਹ ਯਾਜਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। (2) ਜੇ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਓਪਰੇ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇ (ਜਿਹੜਾ ਯਾਜਕ ਨਾ ਹੋਵੇ),¹⁰ ਤਾਂ ਉਹ ਗੈਰ ਯਾਜਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।¹¹ (3) ਜੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਰੰਡੀ ਜਾਂ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਜਾਂ ਔਂਤਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ¹² ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘਰ ਪਰਤ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਹ ਫੇਰ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਯਾਜਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਈ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 14. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ (ਮਨੁੱਖ) ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਣਜਾਤਾ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਖਾਧੀ ਓਨੀ ਕੀਮਤ ਮੋੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਨੇ ਇਸ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀਹ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ (ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ) ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਵਚਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਜੇ ਯਾਜਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਯਾਜਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਢੀਠਪੁਣੇ ਜਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਪਾਪ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਅਜਿਹਾ ਪਾਪ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 15, 16. 22:1-14 ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਕ ਤਾੜਨਾ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਭੇਟਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ ਕਰਨ। ਪੜਨਾਉਂ ਸ਼ਬਦ ‘ਉਹ’ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਜੇ ਯਾਜਕ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾ ਜਾਣ ਕੇ, ਭਾਵ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਅੱਡ’’ ਨਾ ਹੋ ਕੇ (22:2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ‘‘ਨਿਰਾਦਰ’’ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਖਾਣ ਕਰਕੇ ਬਦੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 16 ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਯਾਜਕ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਬਦਲਵਾਂ ਅਨੁਵਾਦ NRSV ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: ‘‘ਬਦੀ ਚੁੱਕਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਬਲੀ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।’’ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚ NIV ਵਿਚ ਇਹ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ: ‘‘ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।’’¹³ ਵਾਕਖੰਡ ਵਿਚ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ’’ ਨਾਉਂ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਯਾਜਕਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ‘‘ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣਾ’’ ਸੀ। ਪਰ ਯਾਜਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਸੂਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾੜਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦ ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਪੜਨਾਉਂ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ’’ ਕਿਹਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਐੱਮ. ਵਿੱਲਿਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ’’ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਖੁਦ ਯਾਜਕਾਂ, ਜਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਚਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਯਾਜਕ ‘‘ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ’’ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਾਕਖੰਡ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਯਹੋਵਾਹ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਇਹ ਨਾ ਮੰਨ [ਸਕਣ] ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।’’¹⁴

ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ: ਬੱਜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜਾਨਵਰ (22:17-25)

¹⁷ਫੇਰ ਯਹੋਵਾਹ ਮੂਸਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ¹⁸ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਐਉਂ ਬੋਲ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਤੋਂ ਯਾ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਓਪਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਜਣਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁੱਖਣਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਕਰਕੇ ਜੋ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਚੜ੍ਹਤ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ¹⁹ਮੈਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਬੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਰ ਬੱਜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਬਲਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾ ਭੇਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹਾਉ ²⁰ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੱਜ ਹੋਵੇ ਉਹ ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇਗਾ ²¹ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਸੁੱਖਣਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਯਾ ਬਲਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾ ਭੇਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ ²²ਅੰਨ੍ਹਾ ਯਾ ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ ਯਾ ਲੂਲਾ ਯਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਹਕੇ ਹੋਣ, ਯਾ ਦਾਦ ਵਾਲਾ ਯਾ ਖੁਜਲੀ ਵਾਲਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ ²³ਕੋਈ ਬਲਦ ਯਾ ਪੱਠ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਵੱਧ ਯਾ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਭੇਟ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਾਓ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਓ, ਪਰ ਸੁੱਖਣਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੰਨਿਆਂ ਨਾ ਜਾਵੇਗਾ ²⁴ਜਿਸ ਦੇ ਨਲ ਨੂੰ

ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਜਾ ਫਿੱਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਾ ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਾ ਫੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤੁਸਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ²⁵ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਨੂੰ ਓਪਰੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਸਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੜਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਜਾਂ ਭੀ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮੰਨੇ ਨਾ ਜਾਣਗੇ।

ਯਹੋਵਾਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਅਤੇ ਕੌਣ ਨਹੀਂ) ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕੀ ਲਿਆਉਣ।

ਆਇਤਾਂ 17-19. ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਯਾਜਕਾਂ ਕੋਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਲਿਆਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਿਰਾ ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਵੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਅਹਿਮ ਸਨ; ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਵੇ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਕੰਮ ਯਾਜਕਾਂ ਦਾ ਸੀ।

ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੱਸਣ ਨਾਲ ਸੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਇਸਰਾਏਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਓਪਰਾ¹⁵ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਭੇਟ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ ਉਹ ਸੁੱਖਣਾ ਜਾਂ ਭੇਟ ਇੱਕ ਨਰ ਬੱਜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਬਲਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾ ਭੇਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇ। ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਸਾਡੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਭੇਟ ਲਈ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੀ,¹⁶ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੁੱਖਣਾ ਦੀ ਭੇਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਭੇਟ।¹⁷

ਆਇਤਾਂ 20, 21. ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਬੱਜ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਬਲਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭੇਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਇਹ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਲਈ ਪੂਰੀ (ਭਾਵ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਂ ਸਾਰੀ) ਹੋਵੇ। ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਦੀ ਭੇਟ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁੱਖਣਾ ਦੀ ਭੇਟ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਸੁੱਖਣਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਸੁੱਖਣਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੇਟ ਦੇਣ ਲਈ’’ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 22-24. ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨਿਯਮ ਉਹ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਬੱਜ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਠ ਬੱਜ ਜਾਂ ਦਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:¹⁸ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ ਅੰਗ ਹੋਣਾ, ਲੂਲ੍ਹਾ ਹੋਣਾ, ਮੁਰਕੇ ਹੋਣਾ, ਦਾਦ ਵਾਲਾ, ਖੁਜਲੀ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਵੱਧ ਜਾ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਲ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਜਾ ਫਿੱਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਾ ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਾ ਫੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।¹⁹ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਠੁਕਸ ਹੋਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ (22:22)। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁੱਖਣਾ ਦੀ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਕਬੂਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ (22:23), ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ (22:24) ਭਾਵ ਉਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਭ ਭਾਵ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ।

ਆਇਤ 23 ਤੋਂ ਉਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਜ ਵਾਲਾ

ਜਾਨਵਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਜੋਂ ਕਦੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਾਨਵਰ ‘‘ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਗ ਕੋਈ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ’’ ਸੁੱਖਣਾ ਦੀ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਭਾਵ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸੁੱਖਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜਮਾਂਦਰੂ ਨੁਕਸ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੰਗ ਵਧੇ ਜਾਂ ਘਟੇ ਹੋਣ ਦੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੋਰਨਾਂ ਬੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁੱਖਣਾ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਉੱਚੇ ਸਨ।

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੱਜ 21: 18-20 ਵਾਲੇ ਬੱਜਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਯਾਜਕ ਨਾਮੁਕੰਮਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਉਹਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਗਮੁਕਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 25. ਇਹ ਭਾਗ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਵਜੋਂ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਓਪਰੇ ਹੱਥੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਣ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਗੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨੇ ਨਾ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ‘‘ਭੋਜਨ’’ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨੁਕਸ ਕਿਤਿਉਂ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਧੂ ਸ਼ਰਤਾਂ (22:26-30)

ਯਾਜਕਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਜਾਨਵਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ (22: 26-28)

²⁶ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਮੂਸਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ²⁷ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਲਦ ਯਾ ਭੇਡ ਯਾ ਬੱਕਰਾ ਜੰਮੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਤ ਦਿਨ ਤੋੜੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਠਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਦੇ ਲਈ ਮੰਨਣ ਜੋਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ²⁸ਭਾਵੇਂ ਗਊ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਬੱਕਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਾ ਵੱਢੀਂ।

ਆਇਤਾਂ 26-28. ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਸਨ (22:26), ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੇਟ ਦੇ ਲਈ ਮੰਨਣ ਜੋਗਾ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸੱਤ ਦਿਨ ਤੋੜੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (22:27; ਵੇਖੋ ਕੂਚ 22:30)। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਆਇਤ 28 ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀ ਜੋੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਨਾ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂ ਗਏ, ਇਸ ਤੇ ਸਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ

ਹਨ। ਮਾਰਟਿਨ ਨੋਬ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ [ਆਇਤ 27] ਅਤੇ ਆਇਤ 28 ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਉਸ ਰੀਤ ਤੋਂ ਵਰਜਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੀ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਸੀ, ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਬਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਣਨ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।²⁰

ਐਲਨ ਪੀ. ਰੌਸ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ‘ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਜੀਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਹਿਤ ਲਈ’ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਓਸੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਗ ਅਤੇ ਇੱਜੜ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।’²¹

ਪੰਨਵਾਦ ਦੀ ਭੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇਕ ਨਿਯਮ (22:29, 30)

²⁹ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੰਨਵਾਦ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉ, ਤਾਂ ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ³⁰ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਹ ਖਾਧੀ ਜਾਵੇ, ਤੁਸਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸਵੇਰ ਤੀਕਰ ਕੁਝ ਨਾ ਛੱਡਣਾ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ।

ਆਇਤਾਂ 29, 30. ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਪੰਨਵਾਦ ਦੀ ਬਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਯਹੋਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਕਬੂਲ ਹੋਣ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਟਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲਣਾ ਸੀ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ 7:15 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਦੁਹਰਾਇਆ: ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਾਧੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਓਸੇ ਦਿਨ ਖਾਧਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤਕ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ ਇਸ ਨਿਯਮ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਦਾ ਇਰਾਦਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਧਿਆਇ 21 ਵਿਚ (ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਅਤੇ ਅੰਤ ਇੱਥੇ ਹੋਇਆ।

ਸਾਰ (22:31-33)

³¹ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ। ³²ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ³³ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਬਣਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆਂਦਾ, ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ।

ਅਧਿਆਇ 22 ਅਤੇ 21: 1 ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਇਕ ਤਾੜਨਾ ਦੇ ਕੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਆਇਤਾਂ 31-33. ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ (18: 1-5, 24-30; 19: 37; 20: 7, 8, 22-26), ਇਹ ਆਖਰੀ ਤਾੜਨਾ ਅਧਿਆਇ 18 ਤੋਂ 22 ਨੂੰ ‘ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਕਾਈ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕਾਈ ‘ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ, ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਸਮੀ, ਇਖ਼ਲਾਕੀ, ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ’ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ (22: 31)¹² ਇਹ ਤਾੜਨਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਹੈ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਕੌਮ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਸੀ (22: 31)। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹੁਕਮ ਸਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ? (1) ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੈ (22: 31)। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਜਦ ਉਹਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ। (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ (22: 32)। (3) ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੌਮ ਨਾਲ ਇਕ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ (ਨੇਮ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਸੀ) (22: 32, 33)। ਇਹ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੇਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਖੁਸੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਬੂਲੀ ਸੀ (ਕੂਚ 19)। ਉਸ ਨੇਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਕੌਮ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ¹³ ਹੁਣ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਕੌਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਸ ਪ੍ਰਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਜਿਸ ਦਾ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਤਾ

ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ (ਅਧਿਆਇ 22)

ਲੇਵੀਆਂ 22 ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਚੜ੍ਹਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ, ‘ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ’ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਯਾਜਕ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 2: 5, 9)। ਯਾਜਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ‘ਯਾਜਕ’ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ (ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚੋਲਾ ਹੈ)। ਪਿਤਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੂਹਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਹੱਕ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 1, 2; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13: 15, 16)।

ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਦੇ ਯਾਜਕ ਦਾ ਹੱਕ ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਉਦੋਂ ਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣਾ ਹੁਣ ਦੇ ਮਸੀਹ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬਲਿਦਾਨ ਹੈ, ਖਾਣ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਡਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਸ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੀ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 4: 10) ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਸ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 35)। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁਣ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ‘‘ਯਾਜਕਾਂ’’ (ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕੇ, ਮਸੀਹ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ‘‘ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖਾ’’ ਅਤੇ ‘‘ਲਹੂ ਨੂੰ ਪੀ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 53-56) ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

ਕੁਝ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ‘‘ਯਾਜਕਾਂ’’ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਯਾਜਕ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਸੰਸਾਰਿਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 3: 3, 5)। ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 6 ਅਤੇ 7. ਕਲਾਈਡ ਐੱਮ. ਵੂਡਸ ਅਤੇ ਜਸਟਿਨ ਐੱਮ. ਰੋਜਰਸ, ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ‘‘[ਗਿਣਤੀ] 18: 8-20 ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ’’ (ਕਲਾਈਡ ਐੱਮ. ਵੂਡਸ ਐਂਡ ਜਸਟਿਨ ਐੱਮ. ਰੋਜਰਸ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ-ਗਿਣਤੀ*, ਦ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ NIV ਕਮੈਂਟਰੀ [ਜੋਪਲਿਨ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 2006], 132)।²ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਹੋਰਨਾਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ‘‘ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ’’ (NRSV); ‘‘ਅਸੂਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੋ’’ (REB); ਅਤੇ ‘‘ਸਨਮਾਨ ਸਹਿਤ ਵਿਹਾਰ ਕਰੋ’’ (NIV)।³ਦ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰਜ਼ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਭਾਗ 2, *ਉਤਪਤ-ਗਿਣਤੀ*, ਸੰਪਾ. ਫ੍ਰੈਂਕ ਈ. ਗੋਬਲਾਇਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਜੌਂਡਰਵਨ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1990), 618; ਵਿਚ ਆਰ. ਲੇਅਰਡ ਹੈਰਿਸ, ‘‘ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ।’’ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਵਿਲੀਅਮ ਐੱਲ. ਹੋਲਡੇ, *ਏ ਕੋਨਸਿਸ ਹਿਬਰੂ ਐਂਡ ਅਰੈਮਿਕ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਜ਼ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1971), 232 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ।⁴ਹੋਰਨਾਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ‘‘ਅੱਗੇ ਜਾਵੇ’’ ਦੀ ਬਜਾਏ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਭੇਟਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਵੇ’’ (NIV); ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਵੇ’’ (NKJV); ਅਤੇ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਵੇ’’ (NRSV) ਹੈ।⁵ਡਬਲਯੂ. ਐੱਚ. ਬਲਿੰਗਰ, ਜੂਨੀਅਰ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ‘‘ਛੇਕੇ ਜਾਣ’’ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘‘ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਸਜ਼ਾ’’ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਯਹੋਵਾਹ ਤੋਂ ‘‘ਛੇਕਿਆ’’ ਜਾਣ ਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਸੀ। (ਡਬਲਯੂ. ਐੱਚ. ਬਲਿੰਗਰ, ਜੂਨੀਅਰ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ, ਗਿਣਤੀ*, ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਾਈਬਲ

ਕਮੈਂਟਰੀ [ਪੀਬੋਡੀ, ਮੈਸਾਚੁਸੇਟਸ: ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 2001], 131.) ⁶22:4 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਯਾਜਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਦ ‘‘ਮਨੁੱਖ’’ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਾਠਕ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਮਨੁੱਖ ਜਿਹੜਾ ਯਾਜਕ ਹੈ’’ ਹੈ। ⁷ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਮਿਸਾਲ ਲਈ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਸੁੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਂ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਭੇਟਾਂ’’ ਅਸੁੱਖਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 11-15. ⁸22:7 ਵਿਚ ‘‘ਉਸ ਦਾ ਭੋਜਨ’’ ਮੂਲ ਵਿਚ ‘‘ਉਸ ਦੀ ਰੋਟੀ।’’ ‘‘ਰੋਟੀ’’ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *lechem* (ਲੇਖੇਮ) ਹੈ। ⁹ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ‘‘ਪ੍ਰਾਣੀ’’ ਮੂਲ ਵਿਚ ‘‘ਪ੍ਰਾਣ’’ *nepesh* (ਨੇਪੇਸ਼) ਹੈ। KJV ‘‘ਜਾਨ’’ ਅਤੇ NKJV ਵਿਚ ‘‘ਵਿਅਕਤੀ’’ ਹੈ। ¹⁰ਜੇ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਯਾਜਕ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਪਰ ਜੇ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਯਾਜਕ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਯਾਜਕ (ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ) ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸਨ।

¹¹ਵਚਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ‘‘ਭੇਟ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਖਾਵੋ।’’ ‘‘ਭੇਟ’’ (*thrumah*, ਥੇਰੁਮਾ) ਮੂਲ ਵਿਚ ‘‘ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਭੇਟ’’ ਹੈ। ਬਲੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜਿਹੜਾ ‘‘ਉਠਾਇਆ’’ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਯਾਜਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ¹²ਜੇ ਉਹ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੰਝਲਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਬੱਚੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ‘‘ਓਪਰੇ’’ ਹੋਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ¹³CEV 22: 15, 16 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ‘‘ਮੈਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਬਣਨ ਦਿਉ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ - ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।’’ ¹⁴ਤਿਮੋਥੀ ਐੱਮ. ਵਿਲਿਸ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ*, ਅਥਿੰਗਡਨ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਥਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2009), 186. ¹⁵‘‘ਓਪਰਾ’’ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦਾ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਵਾਗਤ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਸਨ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਸੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਨਾਲ। ਫੇਰ, ਜੇ ਉਹ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਮੰਨਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਇਹ ‘‘ਓਪਰੇ ਵਾਸੀ’’ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਬਣ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ¹⁶ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ, ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ, 22: 17-25 ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ¹⁷ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭੇਟਾਂ ‘‘ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ’’ ਸਨ (22:21), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਸਨ: ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ (ਸੁੱਖਣਾ) ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ, ਅਤੇ ਸੁੱਖਣਾ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ। ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਨਿਯਮ ਸਨ: ਹੋਮ ਦੀ ਭੇਟ, ਪਾਪ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ, ਦੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ, ਮੇਦੇ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ। ¹⁸ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ 21 ਵਿਚ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰਿਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਸਰੀਰਕ

ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਜਿਹੜੀ ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਹੈਕਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ ਉਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ [22:22, 24]” (ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰਿਸਨ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ*, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ [ਡਾਉਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1980], 213)।¹⁹ਆਇਤ 24 ਵਿਚ, “ਜਿਸ ਦੇ ਨਲ” ਨੂੰ ਇਟੈਲਿਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਇਤ 19 ਵਿਚ NASB ਵਿਚ “ਜਿਸ ਦੇ ਨਲ” ਨੂੰ ਇਟੈਲਿਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ “ਨਲ” ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਫਿੱਸੇ ਹੋਏ ਨਲ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਰਜਦਾ ਸੀ।²⁰ਮਾਰਟਿਨ ਨੋਬ, *ਲੇਵਿਟਿਕਸ*, ਸੋਧਿਆ ਅੰਕ, ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ (ਲੰਦਨ: ਐੱਸ ਸੀ ਐਮ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1977), 163.

²¹ਐਲਨ ਪੀ. ਰੋਸ, *ਹੋਲਿਨੈੱਸ ਟੂ ਦ ਲੌਰਡ: ਏ ਗਾਈਡ ਟੂ ਦ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਆਫ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਅਕੈਡਮਿਕ, 2002), 393-94. ਇਕ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੁ ਜਾਨਵਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲਗ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਸਮੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵੱਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ” (ਜੌਨ ਐੱਚ. ਵਾਲਟਨ, ਵਿਕਟਰ ਐੱਚ. ਮੈਥਿਊ, ਐਂਡ ਮਾਰਕ ਡਬਲਯੂ. ਚਾਵਲਸ, ਦ *IVP ਬਾਈਬਲ ਬੈਕਗ੍ਰਾਊਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ-ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* [ਡਾਉਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000], 137)। ਟੀਕਾਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 22:6 ਵਿਚਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਕਾਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਦੇ ਸਨ (ਕੂਚ 23:19; 34:26; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 14:21)।²²ਸੈਮੂਏਲ ਈ. ਬੇਲਨਟਾਈਨ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ*, ਇੰਟਰਪ੍ਰਿਟੇਸ਼ਨ (ਲੂਇਸਵਿਲ: ਜੌਨ ਨੌਕਸ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2002), 171. ²³ਬੇਲਨਟਾਈਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “‘ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ’ ਵਾਕ ਅੰਸ (ਆਇਤ 32) ... ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ [ਕਿ] ਖੁਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਵੇਗਾ। ਸੱਤ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਨਾਲ (20:8; 21:8, 15; 21:23; 22:9, 16, 32), ‘ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ’ ਸ਼ਬਦ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪੱਕੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰਿਤਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ ਹੋਣਾ ਸੀ” (ਉੱਥੇ ਹੀ, 172)।